

Justiits- ja Digiministeerium

SELGITUSTAOTLUS

Veterinaarseaduse muudatuse eelnõu kohta, mis näeb ette koerte, kasside ja valgetuhkrute kohustusliku kiibistamise ja registreerimise.

Lugupeetud Justiits- ja Digiministeeriumi esindajad

Oleme (Eesti Loomakaitse Selts, Varjupaikade MTÜ, Eesti Loomaarstide Koda) tutvunud Justiits- ja Digiministeeriumi otsusega jätta kooskõlastamata veterinaarseaduse muudatus, mis näeb ette koerte, kasside ja valgetuhkrute kohustusliku kiibistamise ja registreerimise. Oleme tänulikud, et olete eelnõus välja toonud kohad, mis vajavad täiendamist ja põhjalikumalt läbimõtlemist. Samas soovime paremini mõista kooskõlastamata jätmise põhjuseid ning palume täpsustada ministeeriumi esitatud kommentaaride sisu ja kaalutlusi, mis viisid sellise otsuseni.

Toote välja, et Justiits- ja Digiministeerium jääb varem esitatud seisukoha juurde, mille kohaselt lemmikloomade kiipimine ja registreerimine võiks olla vabatahtlik nendes kohalikes omavalitsustes (KOV), kus vastav nõue seni puudub, ning kohustuslik seal, kus see juba kehtib. Sealjuures täpsustate veel, et soovitate kehtestada lemmiklooma registreerimise kohustuse ainult isikutele, kelle elukoht on Eestis ning kes elavad KOV-is, kus on vastav nõue kehtestatud.

Palume ministeeriumil selgitada, mis põhjusel leiate, et on otstarbekas jääda juba kehtivate normide juurde arvestades, et need ei ole aidanud lahendada hulkuvate loomade probleemi? Uuringute kohaselt (Lord *et al.*, 2009; Perdomo *et al.*, 2021; Ševcová *et al.*, 2017) on kiibistamise kohustus efektiivne meetod hulkuvate loomade arvu ja omavalitsuste kulude vähendamisel ning loomade heaolu tagamisel.

Hetkel on Eestis mitmeid omavalitsusi, kus puudub igasugune leping üleriigilise lemmikloomaregistriga (LLR) või Eesti Loomaarstide Kojaga (ELK). See tähendab, et puudub süsteemne viis hulkuvate loomade identifitseerimiseks ning andmete ülekandmiseks.

Meile teadaolevalt ei ole lepingut järgnevatel KOV-del:

1. Alutaguse vald
2. Jõhvi vald
3. Kambja vald
4. Kastre vald
5. Kehtna vald

6. Lääne-Nigula vald
7. Mulgi vald
8. Mustvee vald
9. Peipsiääre vald
10. Setomaa vald
11. Türi vald
12. Võru vald

Selline killustatus tähendab, et Eesti loomaomaniku õigused ja kohustused sõltuvad tema elukohast, loomade tagastamine on juhuslik ja halduskoormus KOVidele ning varjupaikadele on märkimisväärselt suurem.

EL tasemel on lemmikloomade märgistamise ja registreerimise nõuetega liigutud ühesuunaliselt – rohkem kohustuslikkuse, vähem vabatahtlikkuse suunas.

- **Koerte üleriigiline kohustuslik kiibistamine puudub üksnes kolmes EL riigis:**
Eesti, Poola ja Saksamaa.
- **Kasside kohustuslik märgistamine ja registreerimine kehtib seitsmes EL riigis:**
Rootsi, Leedu, Belgia, Luksemburg, Prantsusmaa, Portugal ja Kreeka. 2026. aastal lisandub Soome.

Mitmes riigis on nõuded kehtestatud piirkonniti, kuid trend näitab selgelt üleminekut üleriigilistele süsteemidele — just seetõttu, et killustatud lähenemine ei tööta. (EU Dog & Cat Alliance, 2025)

Samas mõõnate, et kiipimine on oluline meede, mis aitab kadunud loomad kiiremini omanikele tagastada, suurendab loomapidajate vastutust (sealhulgas aitab ennetada loomade väärkohtlemist) ning tugevdab veterinaarjärelevalvet. Ometi leiate, et loomaomanike teadlikkust kiipimise ja registreerimise vajalikkusest saaks tõhusalt suurendada ka mitteregulatiivsete vahenditega.

Milliseid mitteregulatiivseid vahendeid Te siinkohal silmas peate? Peame täpsustama, et Eesti Loomakaitse Selts, Varjupaikade MTÜ kui ka mitmed loomakliinikud ning teised loomakaitse organisatsioonid on lemmikloomade kiibistamise ja registreerimise vajalikkuse kohta teinud teavitustööd juba ligi kakskümmend aastat. Kuigi teadlikud loomaomanikud on sellega kaasa läinud, on ilmne, et kiibistatud loomade arv ning hulkuma sattunud loomade koju tagasi jõudmise protsent kasvab märgatavalt, kui kiibistamine muudetakse kohustuslikuks. Näiteks Tallinnas, kus kehtib koerte ja kasside kiibistamise kohustus, jõuab igal aastal tänavalt

leitud koertest koju tagasi 80% ja kassidest 25%. Enne kiibistamise kohustust (koerte kiibistamine kohustuslik alates 2006. aastast, kassidel alates 2015. aastast) jõudis koju tagasi vaid 15% koertest ja 1% kassidest. Viljandis, kus on kiibistamine kohustuslik, jõuab koju tagasi 12% kassidest. Mulgi vallas, kus kohustus puudub, jõuab koju tagasi 0% kassidest. Põhja-Sakalas, kus samuti kohustus puudub, saab 2% kassidest koju tagasi. Kiibistamise kohustus puudub ka Haapsalus (0% kassidest jõuab koju tagasi) ja Võru linnas (2,2% kassides saab koju tagasi).

Lisate ka, et Justiits- ja Digiministeerium ei kooskõlasta eelnõuga pakutud mikrokiibistamise ja registreerimise kohustuse laiendamist kõigile lemmikloomadele, kuna see suurendaks nii elanike kui ka veterinaaride halduskoormust.

Siinkohal palume ministeeriumil selgitada, mis põhjustab Teie hinnangul halduskoormuse suurenemise? Tegelikult näitavad rahvusvahelised uuringud ja kogemused, et kiibistamise kohustuse puudumine põhjustab oluliselt suuremaid kulusid.

Varjupaikade teenuste hinnad on väga erinevad (sõltudes piirkonnast, hanketingimustest, transpordist, püsiluudest jne). Allpool mõned näited KOV-ide avalikest lepingutest:

- **Lääne-Nigula vald:**
kass 14 päeva – **282 €**
koer 14 päeva – **408 €**
- **Hiumaa vald:**
14 päeva – **272 €** looma kohta
(sisaldab vaktsineerimist, ülevaatust jmt)
- **Elva vald:**
14 päeva – **69 €** (lisaks aastane elanike põhine tasu Tartu linnale, üle 14 000 €/a)
- **Kohtla-Järve linn:**
kass 14 päeva – **105 €**
koer 14 päeva – **170 €**
(hinnas püüdmine ja vajadusel eutanaasia/utiliseerimine)
- **Paide linn:**
kass 14 päeva – **273 €**
koer 14 päeva – **245 €**

Oluline on välja tuua, et:

- summad **ei sisalda alati transporti**,
- summad **ei sisalda püsilulude katet**, mida KOVid maksavad (elekter, küte, personal jmt),
- summad on **enamasti ilma käibemaksuta**, mistõttu tegelik kulu on veelgi suurem.

Kahe nädala kulud ühe looma kohta jäävad enamasti vahemikku:

- kassid: 70–280 € + km
- koerad: 100–400 € + km

Hulkuma sattunud loomade arvu vähenemine, mida kohustuslik kiibistamine tõendatult saavutab, vähendaks oluliselt KOVide kulusid.

Allikad:

Lord, L. K., Wittum, T. E., Ferketich, A. K., Funk, J. A., & Rajala-Schultz, P. J. (2009). *Characterization of animals with microchips entering animal shelters. Journal of the American Veterinary Medical Association*, 235(2), 160–167

Perdomo, E. B., García, R. C., & Ferreira, M. C. (2021). *Amelioration of pet overpopulation and abandonment through responsible ownership and microchipping. Frontiers in Veterinary Science*, 8, Article 665624

Ševcová, A., Hrazdilová, K., & Svoboda, M. (2017). *Impact of mandatory microchipping on traceability of sheltered dogs in the Czech Republic. Acta Veterinaria Brno*, 86(3), 245–252.

www.dogandcatwelfare.eu

Lugupidamisega

Geit Karurahu

Eesti Loomakaitse Selts
Registrikood: 80118299
+372 5267117
info@loomkaitse.ee
loomkaitse.ee

Juhatuse liige
Eesti Loomakaitse Selts
geit.karurahu@loomkaitse.ee

Varjupaikade MTÜ
info@varjupaik.ee
www.varjupaik.ee

Helen Valk
Eesti Loomaarstide Koda
info@vet.ee